

BR65

J4

F7

V.13

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

SAMUELIS ANIENSIS

SUMMARIUM TEMPORUM

PARS PRIOR.

PROLOGUS.

1. Cum tres in partes universum temporis spatium dividi soleat, in præteritum videlicet, in præsens atque in futurum, humana tamen voluntatis affectio ad præteritum magis atque futuri, quam ad præsentis cognitionem ferri videtur. Jam fore ut homines, sive sacri sive profani, illa potius *tempora* inquirerent, *divinæ* quoque Scripturæ nos docent, quandoquidem vel ipsis familiaribus suis atebat ille Vivificus: « Non est vestrum nosse horas et tempora quæ Pater posuit in sua potestate. Act. 1, 7. » Quod effectum non de supremo solum exterminio, sed de temporibus omnibus idecirco pronuntiatum verax ille Eusebius ait, ut si qui sunt curiosiores atque inania scrutantes, ii paucis his verbis deterrentur, quominus doctrinam temporum se assoqui posse certa scientia confiderent. Profecto divinam hoc Dominicumque oraculum eo præcipue nomine editum est, ut vanarum rerum exploratores incasso labore supersedeant. Quæ enim cognita et considerata utilitatis aliquid afferunt, ea ipse docuit palamque fecit in prophetis libris, quibus *omnia* ex ordine continentur usque ad divinum Verbum cum natura carnæ conjunctum, capto initio ab oraculis ore Mosis divinitus evulgatis.

TOM. XIII.

2. Jam ex plurimis ejus rei causis duas tantum præcipuas notare sufficiat: quod *divinum scilicet Verbum* in primis voluerit os eorum comprimere, qui creaturas principio et fine carentes dicere ausi sunt; deinde eversos paternæ hereditate homines spe lætifici adventus sui recreare: superioribus continuatim sæculis humanitatis a se assumenda: mysterium parabolis visionibusque confirmans; postremo autem perfectissima scientia discipulos suos imbuens, sancto Spiritu in eosdem immisso: quos et ministros et conscios arcanae voluntatis suæ fecit, rerumque ineffabilium gnaros, quarum luculento splendore creaturæ universæ saturata sunt. Homines igitur omnium rerum naturas edocti, de præteritis, presentibus atque futuris scribere aggressi sunt, utpote ab illius veracis discipulis notione veritatis imbuti: tum etiam disertissimus et sapientissimus quisque ad elaborandas gentis suæ chronographias incubuit.

3. Quos inter (primos inquam itemque novissimos) amplissimum dignitatis locum beatus ille Eusebius obtinuit; deinde Socrates historiographus, alique complures. Nostræ porro gentis primum aig historicum fuisse Agathangelum, qui origines scripsit illuminationis Armeniorum

007013

curante divo Gregorio, cujus etiam multimoda patientia mirabiliter inelarus. Secutus est Moses Chorenensis historica veridicentia prænobilis: deinde Eliseus, et Lazarus et Faustus, qui et Byzantius, paulo antiquior historicus: nec non Heraclius a Sebio episcopo laudatus, tum et Leonius presbyter, et Sabinius, et dominus Joannes, et posteriore demum ætate Stephanus doctor, cognomento Asolnichius. Atque hi de rebus Armeniacis, itemque alii plurimi de singulis gentibus, narrationes suas texerunt tantummodo post Adamum paradiso emissum, vita ejus quam in paradiso exegit ommissa... uti Dominus aiebat, diem nimirum et horam, qua sit ipse venturus, a nemine ante cognosci: que verba cum ad Angelos Filiumque ipsum retulerit, interrogationem hanc commovet: Atqui si erat ipse venturus, quoniam idem pacto horam nesciebat? Ergo ne mærore ipsos afficeret, id ab eo dictum existimo.

4. Ego vero imperitiae insectique meæ immemor, te rogante, o sanctimonia fulgens Gregori, studio tibi obsequendi impulsus sum ad ea que tibi erant in votis scribenda. Agēs igitur sancti Spiritus ope fretus, ex his *historicis* breviter sermonis mei rationem, prout tua fert sententia, decerpam; ita tamen ut nusquam a veritatis calle deflectam. Et quidem ex tam ingenti numero duo mihi præcipue faciem præferent, Eusebius ac Moses Chorenensis. Jam vero primum quidem ab Adamo inchoans, desinam in Noachum: hinc ad Abrahamum usque pergam. Postea chronographorum more lineari ratione tempora ad nos usque digeram. Denique hoc in opere si vana rejecero, et necessaria complexus fuero, rem tibi me gratam spero esse facturum.

5. Revera supervacaneum ducimus haud probabiles Chaldaeorum historias et barbarica nomina recitare: quibus si quis indigebit, presio est mihi Eusebii liber, sine quo nosmetipsos haud scribere posse fatemur. Quanquam reapse quidquid ejus generis tibi scriptum est, neque opportunitate caret neque utilitate. Etsi enim peregrinis nominibus priscos Patres indigital, anorumque rationes immaniter exuberant: Patrum tamen numerus congruit cum divinis *Scripturis*. Alia insuper causa fuit, quamobrem, ea referentur que ab illis quasi somniantibus excogitata sunt: quia nimirum Chaldæi fuit Abrahamus, ejusque majores Chaldæi indigene, quam rem liber Geneseos aperte prodit. Imo ille narrationes nullum veritatis testimonium

non suppeditant, nempe quod attinet ad diluvium, ad turris opificium, atque ad cætera que ibidem consequuntur. Ea, *inquam*, ratio fuit beatis illis Patribus cur hæc commemoranda putarent. Nobis tamen cum istorum lucubrations sufficere videantur, ea materia satis erit, que insituto nostro conducit.

6. Jam ipsorum chronicorum initium ab Adamo et perbeatis illis sedibus exitu seniores illi sapientissimi petendum censuerunt. Quisquis vero aliter nugatur, diuturnitatem ejus incolatus sibi esse exploratam dicitans; aut de cæli et terra conditu temeraria effutit; huic, *inquam*, cave fidem tribuas. Namque ab eo tempore, quo ille suavissimo vitæ genere exiit qui Adamus vocatus est (quo nomine omnes cunctim homines significantur), inde, *inquam*, nostra temporum ratio exordium cepit, ea videlicet que in Septuaginta virorum interpretatione est: apud Hebræos enim discrimen ingens in temporum præsertim numero deprehenditur. Porro autem ii sanctum Spiritum ducem habent qui Septuaginta Viros sectantur: quibus nos quoque ad hærentes, rem, quam sumus aggressi, expeditamus.

CAPUT I.

Quantam ratio temporum apud Septuaginta Interpretes perscribatur ab Adamo usque ad diluvium.

I. Priscus homo Adamus post exitum et paradiso anno ætatis cxxx genuit Sèthum ex Eva conjuge sua: vixitque adhuc annis cc: usque ad cxxxvii annum Malalies. Alios quoque genuit filios et filias. Obiit ætatis anno dccccxxx.

II. Sèthus annos natus cvv genuit Enosum ex Alora conjuge sua: vixitque adhuc annis ccvii, usque ad xx annum Enochi. Genuit filios et filias. Obiit ætatis anno dccccxii.

III. Enosus annos natus cxc genuit Cainanum ex Nuena conjuge sua: vixitque adhuc annis ccxv usque ad liii annum Mathusale. Genuit filios et filias. Obiit ætatis anno dccccv.

IV. Cainanus annos natus cixx genuit Malalieleem ex Malaleda conjuge sua: vixitque adhuc annis dcccxi usque ad lxxxv annum Lamechi. Genuit filios et filias. Obiit ætatis anno dccccx.

V. Malalieleem annos natus cixv genuit Jaredum ex Dina conjuge sua: vixitque adhuc annis dcccxx usque ad lxviii annum Noachi. Genuit filios et filias. Obiit ætatis anno dccccxv.

VI. Jaredus annos natus clxii genuit Enochum ex Baracha conjuge sua: vixitque adhuc annis

ducc usque ad cclxxxv annum Noachi. Genuit filios et filias. Obiit ætatis anno dccccxliii.

VII. Enochus annos natus cixv genuit Mathusalam ex Jadnera conjuge sua: vixitque adhuc annis cc: cumque Deo placuisset, translatus est anno xxxiii Lamechi. Genuit filios et filias; translatus est ætatis anno cccxlv. Ab Adamo usque ad Enochum translata generationes vii annique dccccxxxvii conflantur.

VIII. Mathusala annos natus cxxxvii genuit Lamechum ex Edna conjuge sua: vixitque adhuc annis dcccxi. Hic annis xiv diluvio superfuit, quod ex ipsius vitæ spatio cognoscitur. In aliis tamen exemplaribus vixisse annis *postquam generat* traditur dcccxxxiii. Genuit filios et filias. Obiit ætatis anno dccccxix.

IX. Lamechus annos natus cxxxviii genuit Noachum et Bedna conjuge sua: vixitque adhuc annis dxxxv. Patri suo Mathusale præmortuus est Lamechus, postquam vixerat usque ad dxxxv annum Noachi. Genuit filios et filias. Obiit ætatis anno dccccxii.

X. Noachus annos natus d genuit Semum, Chamum atque Japetum et Noemzara conjuge sua: vixitque adhuc annis c usque ad diluvium: post diluvium autem annis ccccl. Obiit ætatis anno dcccccl. Ab Enocho translato usque ad diluvium generationes tres annique dclvii coactantur. Ab Adamo autem generationes decem, annique dccccxliii.

CAPUT II.

Que ratio temporum scribatur apud Septuaginta Interpretes a Semo ad annum Abrahami primum.

XI. Semo annos natus c genuit Arphaxadem anno altero post diluvium et Dizaalibade conjuge sua: vixitque adhuc annis d. Genuit filios et filias. Obiit ætatis anno dc.

XII. Arphaxades annos natus cxxxv genuit Salam ex Rubia conjuge sua: vixitque adhuc annis cccxvii. Genuit filios et filias. Obiit ætatis anno dxxxvii.

XIII. Sala annos natus cxxx genuit Heberum et Mucha conjuge sua: vixitque adhuc annis cccxvii usque ad vii annum Seruchi. Genuit filios et filias. Obiit ætatis anno dxxxvii.

XIV. Heberus annos natus cxxxvii genuit Phalecum et Zuba conjuge sua: vixitque adhuc annis cccxxxiii usque ad xxxvii annum Nachori. Genuit filios et filias. Obiit ætatis anno dxxxvii.

XV. Phalecus annos natus cxxxvii genuit Ragavum et Ziera conjuge sua: vixitque adhuc

annis cxx usque ad lxxxvii annum Seruchi. Genuit filios et filias. Obiit ætatis anno cccxliii. Phaleci ætate terra divisa est: nam et Phalecus divisionem significat. Iste quidem patri suo præmortuus est. In ejusdem ætatem turris quoque opificium incidit: itemque loquela, que eatenus una fuerat, in plurimas dialectos pro numero tribuum divisio: qua super re cum divina Scriptura historici externi consentiunt. Confiiciuntur itaque a diluvio usque ad turrim procreaciones quinque annique dxxxv. Ab Adamo autem procreaciones quindecim annique dccccxlvii.

XVI. Post Phalecum vero Bagavus annos natus cxxxvii genuit Seruchum et Sura conjuge sua: vixitque adhuc annis ccvii usque ad lxxxvii annum Nachori. Genuit filios et filias. Obiit ætatis anno cccxliii.

XVII. Seruchus annos natus cxxx genuit Nachorum et Melcha conjuge sua: vixitque adhuc annis cc usque ad xi annum Abrahami. Genuit filios et filias. Obiit ætatis anno cccxxx.

XVIII. Nachorus annos natus lxxxvii genuit Tharam ex Iescha conjuge sua: vixitque adhuc annis cxix usque ad lxix annum Abrahami. Genuit filios et filias. Obiit ætatis anno cccviii.

XIX. Thara annos natus lxx genuit Abrahamum ex Edna conjuge sua: vixitque usque ad xxxv annum Isaaci, nempe superfuit annis cxxxv. Genuit filios et filias. Obiit Thara ætatis anno ccv.

XX. Primus Abrahami annus. Confiiciuntur a diluvio usque ad annum primum Abrahami procreaciones novem annique dccccxliii. Ab Adamo autem procreaciones xix annique dccccxxxiv, ita ut Abrahamus in vicesima procreacione sit. Hæc quidem secundum Septuaginta Virorum interpretationem.

CAPUT III.

De Cainano et aliis quibusdam.

I. Haud pauci enim vero prudentissimi historici ad procreacionem annoqueque numerum Cainanum adjungunt cum annis cxx; eumque aiunt Arphaxade natum Salæque parentem. Rem autem ita describunt: Arphaxades annos natus cxxxvii ex Rubia uxore sua genuit Cainanum: eumque adhuc annis cccvii vixisset, extinctus est. Cainanus annos natus cxx Salam et Secha uxore sua suscepit: eumque adhuc annis cccxxxvii vixisset, obiit. Porro hujus rei testibus ulantur celeberrimis doctissimisque

viris, Origene scilicet Gregorioque Theologo atque Epiphonio Cyprio: imo adeo Luca evangelista sancti Spiritus pleno, qui illum in suam genealogiam intulit. De horum ergo sententia Abrahamus quidem vicesimum primum locum post Adamum occupat. Summa autem annorum, quos Eusebius ad Adamo ad Abrahamum MMLXXXIV scribit, ad MCCCXV consurgit.

2. Insuper et Moses Choreneus comparativum laterculum instruens stirpium que a tribus Noachi filiis ad Abrahamum usque pertingunt, eundem patriarcham Cainanum in suam historiam inserendum curavit, quartum a Noacho et a Semo tertium: eademque ratione Thiram a Noacho quartum, tertium autem a Iabetho: tum denique Mestramum quartum a Noacho, tertiumque a Chamo dicit. Qua de re idem Moses historicus hoc pacto scribit: «Arduum scilicet esse, rationem temporum inde usque abs rerum origine exploratam habere atque colligere: multo vero difficilior, ipsas *hominum* propagines consequenter a tribus Noachi liberis pervestigare. Quandoquidem et divinæ litteræ, delecta ea, que ad se pertinebat, Semi prosapia, reliquarum nullam rationem habuerunt, tantquam spectatum videlicet neque dignarum que in orationis sue textum insererentur.» Rursusque ait: «Licet id in nullo interpretationis nostræ exemplari exaratum occurrat, neque in ullo chronico existet, præterquam apud eruditum quemdam ingeniosumque Syrum hominem, nihilominus plane nobis constare Mestramum eundem esse atque Mezraim, qui quidem Ægyptus videtur, uti Nebrothus Belus est.» Jam et harum trium gentium sic laterculum digerit.

Semus.....	Chamus.....	Jabethus.
Arphaxades.	Chusus.....	Gamerus.
Cainanus...	Mestramus...	Thira.
Sala.....	Nebrothus...	Thorgomus.
Heberus....	Babius.....	Ilaicus.
Phalecus....	Anebis.....	Armonacus.
Ragavus....	Arbelus.....	Armais.
Seruchus....	Chæalus....	Amasia.
Nachorus...	Arbelus.....	Gelamus.
Thara.....	Ninus.....	Ilarma.
Abrahamus..	Ninyas.....	Aramus.

3. Deinde addit: «In Chami quidem usque ad Ninum progenie annos, quibus quisque procreavit, nusquam expressos reperiri, vel ad nos certe non pervenisse: tum et de Iabetho nostro satis certum nihil tradi; nihilominus

expositum harum trium familiarum genus eatenus esse verissimum, quatenus procreaciones undecim sunt usque ad Abrahamum, Ninyam atque Aramum. Aræus enim duodecimum locum obtinet posteriorque Nino est: idemque acerba ætate mortem obiit a Samiramide cesus.» De his autem haud est cur quisquam dubitationem præ se ferat. Quippe ait: «Certiora quæque ex variis historiis pro virili parte decerpi que a nemine prudente oppugnatum iri puto, nisi aliqui forte veritatis exstinguendæ cupiditate laborant: qui si qui sunt, isthoc quidem se pacto quantum libet oblectent.»

4. Nos igitur jam inde a tribus Noachi liberis usque ad divini Verbi revelationem singillatim scribere ordiamur, primum quidem Semi propaginem, deinde Chami, postremo Iabethi. Semum, Noachi natum maximum, gentes extere Zeruani nomine denotant, Chamum Titani, Iabethum Iapitostis. Neque his solum, verum etiam reliquis patriarchis capto initio ab Adamo inconditas appellationes affingunt, atque annorum numerum uniuscujusque profertur: nempe sic: «I. Alorus saris decem.» (Saro autem ter mille ac sexcentos annos contentos aiunt. Neros etiam quosdam et sosos adiungunt: numerum anni sexcenti conficiunt, solum sexaginta.)

II. Selbus....	Alaparus saris III.
III. Enosus....	Almelon saris XII.
IV. Cainanus..	Ammonon saris XII.
V. Malaliele...	Amegalarus saris XVIII.
VI. Jaredus...	Davonus saris X.
VII. Enochus...	Evendoraehus saris XVIII.
VIII. Mathusala..	Amempsinus saris X.
IX. Lamechus...	Otiartes saris VII.
X. Noachus....	Xisuthrus saris XVII.

Universam decem horum regum ætatem saris centum viginti definiunt, que sunt annorum myriades tres supra quadraginta prætereaque bis mille anni. Hæc historiographi Chaldæorum nos vero incertis his prætermissis, aggrediamur ad dicendum que divini libri hoc pacto tradunt.

CAPUT IV.

Gentium divisiones.

1. Semo progeniti sunt quinque liberi: Elamius a quo Elamitæ; Asurus, a quo Assyrii; Arphaxades, a quo Chaldæi; Ludas, a quo Lydi; denique Aramus, a quo Aramæi qui etiam Syri vocitantur. Arami liberi sunt: Hus a quo Lagi; Enul, a quo Enulli; Gader, a quo Gaspheni; Mosochus, a quo Moseni. Filii Arpha-

radis: Sala, cuius filius Heberus, a quo Hebræi. Filii Heberi: Phalecus, a quo stirps Abrahami componitur; Jectanus, a quo creantur liberi tredecim: quorum natu maximus Elmodadus, a quo Indi; tum Salecus, a quo Bactriani; Asarmothus, a quo Arabes; Jarechus, a quo Jarchæi; Zodoramus, a quo Carmeli; Ezel, a quo Ariani; Decla, a quo Gedrusii; Gebal, a quo Scythæ; Abimeel, a quo Hyrcani; Saba, a quo Arabes primi; Uplir, a quo Aramii; Zevila, a quo Gymnosophiste; Joabus, a quo Aradii. Hi omnes Jectano geniti sunt fratre Phaleci: eorumque incolatus a Masis usque dum venias ad Spheram montem orientalem, pertinet. Et quidem alibi dicitur universa Semi soboles tractum omnem a Bactrianæ finibus incolere Rhinoceram usque, quo loco Syria ab Ægypto secerunt, itemque a Rubro mari; et ab ora maris quod est ad Arsinoem Indicam.

2. Chami liberi quinque: quorum natu maximus Chusus, a quo Chusii: tum Mestramus, a quo Ægyptii; Phodus, a quo Troglodyte; Chanaanæ, a quo Afri atque Phœnicæ. Chusi liberi sunt: Saba, Ila, Sabaat, Regma, Sabacantha, Rursus Regmæ liberi, Saba et Judadanes. Aiunt præterea divinæ litteræ, a Chuso genitum esse Nebrotum, qui primus in orbe gigas fuerit, atque hunc gigantem coram Domino Deo venationi operam dedisse: emdemque auspiciatum esse regnum a Babylone, ab Oredo, ab Achade, a Chalane in regione Senaïr. Indidem exortum esse Asurum, a quo Ninive itemque Roboda urbs condebatur cum Chalane: tum et Rase-manes, inter Ninivem et Chalane, que est urbs maxima. Jam et Mestramus, Ægyptiorum pater, creavit Ludimum, a quo Lydi; Seneimum, a quo Pamphylii; Salbium, a quo Lybes; Nephthalimum et Patrosimum, a quo Crotes; Caslinimum, a quo Lyeli, unde et genus Philitæorum; Caphorimum, a quo Daci. Porro Chanaanæ primum natorum suscepit Sidonem, a quo Sidonii, et Chete, et Jebusei, et Amor-rhæi, et Cergesæi, et Levei, et Arvacei, unde Tripolitæ quoque et Aminej; deinde Aradium, a quo Aradii; Samrinum, a quo Orthosii; Amathum, a quo Amathusii. Hinc proeminata sunt Chanaanæorum gentes omnino xxxii: quarum fines fuerunt a Sidone usque dum Geraram venias, et a Gaza usque dum Sodomam et Gomorrhæam et Ademam et Schoimum et Lasam venias. Alia tamen loco dicuntur hæc gentes a Rhinocera usque Gadirum australes regiones incoluisse.

3. Rursus ex eodem Geneoseo libro, Iabethi liberi: Gæmerus, a quo Gamiri; Magogus, a quo Cæltæ et Galatæ; Mada a quo Medi; Jaranus, a quo Hellenes et Iones; Elisa et Thobelus, a quo Thessali; Mosochus, a quo Illyrii; Thiras, a quo Thracæ; Cheteimus, a quo Macedones. Porro Gæmeri liberi: Aschanazus, a quo Sarmatæ; Riphatha, a quo Sauromatæ; Thorgomus, a quo Haicani. Javanis autem liberi: Elisa, a quo Sicilienses et Athenienses; Tharsis, a quo Hiberi et Tyrreni; Citis, a quo Romani et Latini et Rhodii. Ex his coloni deducti sunt per gentium insulas in suas quique regiones, populi omnino quindecim, hique a Medis ad Heberiam usque pertingunt, quar patet ad oceanum et borealem partem prospectat. Deinceps recensentur populi II, itemque eorum ditioes per aquilonarem tractum a Medis usque Gadirum. Patent scilicet ab amne Potamino usque ad Mastusiam quod est Ilion.

4. Sed enim ego gentes singulas trium Noachi filiorum distincte me exposuimus recepi usque ad Christum cum humana natura conjunctum, quanquam divinæ litteræ Semitæ tantum familiæ seriem scripto continent; de Chamo autem atque Iabetho, præter dicta a me superius, nihil memorant. Ergo Semi stirpem a primo Abrahami anno nunc excordiar: hæc enim in superioribus scripsi, brevi licet stylo, multis prætermissis: quo scribendi genere in sequentibus etiam utar, que de sinceris tum exteris tum nostris historicis prout æquum videbitur, coacervabo.

CAPUT V.

Semi prosopii.

1. Agēs ergo inde initium capiam ubi ordinem procreacionum abrupti, quasque interjectæ sunt narrationes omittam. Ibi scilicet dictum est, a Thara annos nato lxx genitos fuisse Abrahamum, et Nachorum et Aranem. Porro Aranem, genito Lotho parenti suo Thare præmortuus est in natali terra Chaldæa. Adjunxerunt autem sibi uxores Abrahamus et Nachorus; Saram Abrahamus, Melcham Arane natam Nachorus. Cæterum Sara sterilis nullam ex se prolem edebat. Exin Tharas cum liberis Chaldæam deserens ut in Chanaanem migraret, Charras usque processit, hique sedem fixit; cumque ætatis annum ducentesimum ageret, Charris naturæ concessit.

2. Anno ætatis septuagesimo quinto Abrahæ-

mus Dei revelatione dignus habitus est, et solum veteris iussus. Quare Charris relicta Chananzam incoluit. Tum annos sex supra octoginta jam natus filium ex Agare Saræ ancilla suscepit, cui nomen indidit Ismaeli, unde Ismaelitarum natio est; Agarenorum videlicet, qui etiam Saraceni et Tagikii vocantur. Insuper anno ante centesimum Deus cum illo fœdus in circumcissione, ideoque ipse cunctique domus ejus mares circumcissione uti cœperunt: tum etiam Abrahamus pro Abramo; itemque Sara pro Sara dicti sunt. Eoque anno nondum elapso Dominus Deus cum Angelis apud Mambrem eidem apparet, ulto prolem recepit se ei concessurum. Primo inter prophetas Abrahamo divinum Verbum humana specie aspectandum se prehens ethnicorum vocationem portendebat, quam per evangelicam demum divini Verbi doctrinam in nobis Deus, *id est*, in gentium universitate, consummavit.

3. Jam vero centesimum annum agenti Abrahamo et Sara conjuge natus est Isaacus: quo nascente Saræ ipsius nonagesimus annus vertebatur. Hæc autem cum edito Isaac anno septem et triginta superfuisset, vita excessit. Post Saræ obitum Abrahamus Damascenum Eleazarum famulum in Mesopotamiam legavit, Rebecamque Bathuele natam, Labani sororem, Isaac filio suo collocandam in matrimonio curavit. Ekin ipse quoque Cæthuram sibi uxorem adjunxit, de qua liberos sex suscepit. Atque ita Abrahamo tribus et conjugibus soboles oborta est; primo quidem ex Agare Ægyptia Ismael, a quo gens Ismaelitarum; tum et Sara Isaacus, a quo gens Judeorum; postremum et Cethura gens Parthorum exstitit, quorum germen est Arsaces ille inclytus Pahlaviensium et Arsacidarum familiarum progenitor. Igitur Abrahamus post genitum Isaacum quinque adhuc annis et septuaginta peractis, ita ut annos omnino centum et septuaginta quinque vixisset, fato suo functus est. Jam Isaacus sexagesimo ætatis anno Esavum genuit et Jacobum, postquam annis viginti in matrimonio cum Rebecca fuerat. Idemque annis adhuc viginti et centum supersedit octogesimo et centesimo ætatis anno decessit.

4. Jacobo filii duodecim cum filia geniti sunt et duabus Labani filiabus, Lia scilicet atque Rachele, nec non ex harum ancillis duabus Balla Zelphaque. Quanquam vero primus ei natus sit Ruben quem anno ætatis quinto et octogesimo genuit, tum Simeon sexto et octogesimo,

Levinus tamen præfertur in ordine, quem ætatis septimo et octogesimo anno creavit, de cuius etiam genere magnus ille Moses exortus est: que res ita describitur: Jacobus annos natus LXXXVII et Lia conjuge sua Levinum suscepit; Levinus annos natus XLVI genuit Cahatham; Cahathus annos natus LXII genuit Amramum; Amramus annos natus LXX genuit Mosem; Moses annos natus LXXX Ægypto populum eduxit.

5. Rursus secundum chronicos Eusebii canones Jacobo annum secundum et nonagesimum agenti de Rachele uxore Josephus natus est: tum et Josephus anno ætatis decimo septimo a fratribus venditus concessit in Ægyptum; cumque ibi tredecim annis in ergastulo fuisset, anno ætatis tricesimo Ægypti dominatum obtinuit, quo per annos octoginta perfunctus, anno demum centesimo decimo diem supremum obiit. Primo Ægyptiæ libertatis anno rerum moderamen ad Josephum delatum est: anno autem octavo sævire ibidem famæ cœpit, cuius calamitatis anno altero Jacobus in Ægyptum descendit anno ætatis cxxx, vitamque ibi annis adhuc XVII productam anno demum cxxvii clausit, quo tempore rerum potebatur anno jam sexto vicesimoque Josephus, qui et annis lrv superfuisset.

6. Josepho et vivis erepto, servitum filii Israelis serviebant Ægyptiis annis cxxlv. Fuit ergo a Jacobi descensus anni cxxv. Anno servitutis quarto supra sexagesimum Moses lucem aspexit; qui octoginta annos ingressus, cum fratre Aaron tredecim et octoginta annos nato, populum Ægypto subduxit: cui postquam annis quadraginta in deserto præfuisset, anno ætatis vicesimo supra centesimum moritur. Post Mosem Jesus Navi filius, Jordane transmissio, populum in terram annuntiationis intra annos xxvii perduxit, annoque ætatis centesimo et decimo obiit.

7. Jesum prefectura Judicum subsecuta est; quorum primus.

I. Godoniel annis xl.

II. Avodus annis lxxx.

III. Baracus et Debora annis xl.

IV. Samegarus postea qui alienigenas sexcentos trucidavit.

V. Gedeon annis xl.

VI. Abimelech annis m.

VII. Thola annis xxii.

VIII. Jairus annis xxii.

IX. Jephthæus annis vi.

X. Hesehon annis vii. (Baraco liberi septuaginta, Heseboni triginta fuerunt). Heseboni in Hebræorum exemplari subditur Elon judex annis x, quem tamen Septuaginta Interpretum non agnoscunt. Hujus anno tertio Ilium captum est.

XI. Labdon annis viii. Hujus quadraginta liberi, horumque filii triginta in septuaginta asinis equitabant.

XII. Sampson annis xx.

XIII. Heli annis xl. Verum in Septuaginta Interpretum exemplari scribuntur xx.

XIV. Samuel atque Saul annis xl.

8. Sane cum in evolenda Semi stirpe, procreationem seriem haud alienam ab evangelica Matthei ratione, usque ad Josephum et Mariam contexturus nos promiserimus: e Jacobi liberis optare Judam debueramus, a quo procreationes deduceremus; quoniam ex hujus sureulo Dominus exortus est. Verumtamen necesse fuit, in Mosis et Jesu reliquorumque gratiam, qui populo usque ad davidem jus reddiderunt, Levinum loco Jude commemorare. Nunc autem unde par est rem denuo repetamus.

9. Abrahamus genuit Isaacum; Isaacus Jacobum; Jacobus anno ætatis LXXXVII Judam et Lia uxore suscepit; Judas annos natus XLVII Pharem genuit; Phares autem anno ætatis LVIII Ezronem; Ezron anno ætatis LVIII genuit Aramum; Aramus anno ætatis XLVII genuit Aminadabum; Aminadabus anno ætatis XLV genuit Naasonem. Porro, inquit, erat Aminadabus copiarum Judæ dux, quo tempore Moses Israelis progeniem ex Ægypto deduxit. Conflantur igitur a primo Abrahami anno usque ad migrationem ex Ægypto procreationes viii, annique lv; ab Adamo autem procreationes XXVIII, annique MXXCXXXIII.

10. Naason annos natus XLV genuit Salmonem. Eratque, ait, Naason princeps Judæ myriadum in deserto, ejusque soror Elisabeth Eleazar Aaronis filio nupta fuit, quo conjugio creatus est Phinees, atque ita contigit ut Judæ genus cum Levitico affinitate jungeretur. Salmon annos natus XXXV genuit Boosum. Eratque, ait, Salmon tribus Judæ princeps, quo tempore Jesus cum populo Jordanem trajecit. Is uxorem copulavit sibi Rahabam, quam divus evangelista dicit Rechabam (4). Idem Bethlehemi urbem in Judæ ditone fundavit.

11. Boosus annos natus CVII genuit Obedum. Booso nupsit Rutha Moabitibus femina. Epipha-

nus Amanilidem ait Rutham, scilicet Amonitidem. Obedus annos natus CI genuit Jesseum; Jesseus annos natus CXXX genuit Davidem; David annos natus LVIII genuit Solomonem. Ille tricennarius regnum auspicatus est, annisque XL retinuit, vita ad septuagesimum annum protracta. Solomon annos natus XVII genuit Roboamum. Item quarto regni sui anno templi edificium excitabat. (A Mose egressuque ex Ægypto usque ad Solomonem templique opificium conficiuntur anni CCGCLXXX. Ab Adamo autem MXXCXXXIII.) Idem duodennis regnum adeptus est, quod XL annis insedit, vivens annis LII.

12. Post Solomonem Israelis regnum bifariam divisum est. Samarie decem tribubus imperavit Jeroboamus Nabati filius, isque rex Israelis vocatus est. Jerosolymis autem imperavit Roboamus Solomonis filius, isque rex Judæ appellatus est.

I. Roboamus regnat Jerosolymis annis xvii.

II. Abias annis iii.

III. Asa annis xli.

IV. Josaphatus annis xxv.

V. Joramus annis viii.

VI. Ochosis anno i.

VII. Godolia mater ejus annis vii.

VIII. Joasus annis xl. Tres hosce reges, nempe Ochosis cum Godolia matre, Joasum et Amasiam, idcirco in suam genealogiam evangelista non intulit, quod illa filia, hi nepotes Achabi fuissent.

IX. Amesias annis xxix.

X. Azarias, idemque Osias, annis lvi. Anno Osie quadragesimo nono prima olympias acta est.

XI. Joathamus annis xvi.

XII. Achazus annis xvi. Undecimo Achazi anno Israel in servitutem a Salmanasaro reductus est.

XIII. Ezechias annis xxix. Nono Ezechie anno Romam condidit Romulus, qui erat ab Abrahamo annis MCGCLXXXIII.

XIV. Manasses annis lvi.

XV. Amosus annis xvi.

XVI. Josias annis xxxi.

XVII. Joachasus mensibus m. Joachasum Nechaus captivum abduxit, regemque dixit Eliachimum.

XVIII. Eliachimus, idemque Joachimus, annis xii. Hujus anno decimo Judæam Nabuchodonosorus domuit, et post acceptum ab Eliachimio tributum abscessit.

XIX. Joachimus, idemque Jechonias, mensibus III. Reversus Nabuchodonosorus Joachimum quoque in captivitate deportavit.

XX. Mathanias, idemque Sedechias, annis XI. Duodecimo Sedechie anno Nabuchodonosorus Chaldaeus captus Hierosolymis templum cremavit. Manserat templum annis CCCXLII. In quadragesime septime olympiadi annuum quartum incidit captivitas initium, eademque annos septuaginta occupavit. Post annum captivitatis vicesimum Nabuchodonosorus e vita migravit.

13. Jam vero in Matthæi genealogia Jechonias genuit Salathielem anno ætatis LVI: hic Zorobabelem anno LVI; hic Abiudum anno XLV; hic Eliachimum anno LX; hic Azorem anno XXXIX; hic Sadochum anno XXI. Primo Sadochi anno Alexander Macedo inclaruit. Is Achiam anno ætatis XXXIV; hic Eliudum anno XXX; hic Eliazaram anno LXII; hic Mathanem anno XXXVIII; hic Jacobum anno LX; hic Josephum anno LXXVI. Jesus Christus apud Jude Bethlechem nascitur. Summa temporis a templi reparatione ad Christi natalia anni sunt LXXVII; a Solomone primoque templi ædificio usque ad secundum anni VIII; ab exitu ad Solomonem anni CCCCLXXX; ab Abrahamo ad exitum anni IV; a diluvio ad Abrahamum anni DCCCXXII; ab Adamo ad diluvium anni MCCCXLI: summa denique temporis ab Adamo ab Christi natalia anni sunt MCMCMCLXXXVIII, prout Septuaginta Interpretes docent.

14. Post obitum Solomonis, ut jam dictum est, Roboamo regnum exorso, imo primo regnantis anno, Samarie decem tribubus imperare cepit.

I. Jeroboamus Nabati filius annis XVII.

Jam uti Davidis ætate prophetaverant Gaddus, Nathanes, Asaphus; rursusque Solomonis ætate Sadochus, Achias Silonites et Sameas; ita etiam Jeroboami filiique ejus Nabati ætate vaticinati sunt Achias, Sameas, tum et ille qui ad ipsam Samarie aram, nec non Joasus, et Joel, et Azarias idemque Addus, atque Ananias.

II. Nabatus annis II.

III. Bajas annis XXV.

IV. Ela annis II.

V. Zambus mensibus VII.

VI. Amri annis XII.

VII. Achaabus annis XXII.

Sub hoc prophete fuerunt Abdias, Elias, Jesus, Oziel, Michael; falsi autem prophete Sedechias atque Eliezer.

VIII. Ochosias annis II.

IX. Jorannus annis XII. Iterum prophetabat Elias et Elisæus. Septimo Jorami anno Elias superlatus est.

X. Jehu annis XXXIII.

Minas, quas Iei furor in Achabum uxoremque ejus Jezabelem infenderat, Jehu ad rem conlulit cæsis septuaginta Achabi liberis, nec non Jezabele Sidonia, et quadringentis exsecrandi idoli prophetis. Per id tempus apud Israelem prophetabat Azarias.

XI. Joachazus annis XVII. Hujus ætate rex Jude Joasus Azariam interfecit, tum et Elisæus vita excessit.

XII. Joasus annis XVI.

XIII. Hieroboamus annis XII. Hujus ætate vaticinati sunt Oseas, Amosus, Isaias et Jonas.

XIV. Zacharias mensibus VI.

XV. Sellumus diebus XII.

XVI. Manahemus annis X.

XVII. Phaceas annis X. Nono hujus anno prima olympias acta est.

XVIII. Phaceas annis XX.

XIX. Oseas annis IX.

Oseas regnante, decem tribus servituti mancipatæ sunt a Salmanasaro, deletumque Israeliticum Samarie regnum, anno Achazi imperantis undecimo, postquam annis CCL. stetit. Hinc autem ad templum Hierosolymis Nabuchodonosori VI sub Sedechia eversum anni numerantur CLVI.

15. E Paralipomenis. Jam de Levini genere sacerdotes usque ad captivitatem fuerunt hi: Aaron, Elazarus, Phinees, Abiudus, Borchias, Ozias, Zareas, Mariothus, Amarias, Achitobus, Sadochus, Achiamas, Azarias, Jonan, Azarias, Amarias, Achitobus, Sadochus, Elumus, Helchias, Azarias, Zareas, Josedechus, qui Babylonem concessit quo tempore Nabuchodonosorus Judam servitute pressit. Hæc Paralipomenis commendata sunt.

16. Igitur Josia tertium jam et decimum annum Jude imperante, initium prophetandi Hieremias fecit: tum et anno ejusdem regis secundo supra vicesimum Sophonias et Hieremias prophetabant: rursusque anno Sedechie quarto Barachus et Hieremias; octavo autem captivitatis anno Daniel Babylone et Ezechiel: tum anno octavo ac tricesimo Aggeus et Zacharias: sexto denique anno supra sexagesimum idem Aggeus ac Zacharias, itemque Malachias. Alia historia tradit vaticinatos esse his temporibus

bus Nahumum, Ambachumum, Malachiam atque Danielem.

17. Jamvero quo pacto videntes et prophete apud captivos erant, eodem etiam post LXX annos apud dimissos Judeos, preside Zorobabele qui templum urbemque restituit: tum et pontifices exstiterunt usque ad unctum ducem, in quo patriarchæ Jacobi vaticinatio exitum sortita est dicentis: Haud defecturum e Juda principem, vel de ejusdem femore ducem, quoad ille adventaret ad quem pertinet imperium. Jam ducem Zorobabele pontifex erat Jesus Josedechi filius: *cævi* Jachimus, idem qui Joachimus, Jesu filius: nec non Elarus, idem qui Esiasibus, filius Jachimi. Erat insuper Esdras sacerdos, scriba legum sacrarum, nobilisque doctor eorum qui Babylone in Judæam ascenderant. Joadas Asibi filius, sub quo Nehemias Artaxis pincerna, genere Hebræus, Babylone venit Hierosolyma murosque excitavit. Joannes Joadæ filius. Joannis filius Jaddus, cujus ætate Macedo Alexander Hierosolyma ingressus Deum adoravit. Onias Jaddi filius. Simeon cognomento Justus. Simeonis frater Eleazarus, sub quo Septuaginta Viri divinos libros Ptolemæi regis jussu ad Græcæ lingue consuetudinem transtulerunt. Manasses Eleazari patruus. Onias Simeonis Justi filius. Oniæ filius Simeon, sub quo erat Jesus Sirachi. Simeonis filius Onias.

18. Tres deinde ac triginta post annos Antiochus Epiphanes Judæam ingressus pontificatum Judaicum a Jesu cognomento Jasonæ ad ejusdem fratrem Oniam transtulit; rursus huic ereptam, Oniæ cognomento Menelao dedit. Mox elapso quinquennio occupatis Hierosolymis templum diripuit, signum Jovis Olympici ibidem collocavit; in Garizino autem Jovis Hospitalis. Ea tempestate Matathias quidam sacerdos Asamonei filius, ex oppido Modimo, bello adversus copias Antiochi cum filiis suis decertabat. Et Judas sane filius fugam Syrorum fecit, templumque lustravit, ac patria sacra restituit, que triennio obsoleverant. Deinde Menelai Judæorum pontificis sacerdotium excipit Alcimus, idem qui Jachimus, alienus licet generi sacerdotali. Quamobrem Onias sacerdote progenitus in Ægyptum proficiscitur, ibique urbem condit Amopolim, in eaque templum ad instar Hierosolymitani erigendum curat. Alcimus autem cum Juda confligens brevi a Deo percussus interit. Igitur communi suffragio sacerdotium ad Judam collatum est.

19. I. Judas, qui et Macechabæus, annis III. intra olympiadem centesimam quinquagesimam quiescit.

II. Jonathas, qui et Aphuthus, annis XI.

III. Simon, qui et Tarselis, annis VIII.

IV. Hyrcanus, qui et Joannes, annis XXVI.

V. Aristobulus anno I. Ad sacerdotium Aristobulus diadema regium adiecit.

VI. Jannæus, qui et Alexander, annis XXVII.

VII. Alexandra uxor Alexandri annis IX. Hæc Alexandra Salina vocata est.

VIII. Hyrcanus annis XXXIV.

20. Cum Aristobulus et Hyrcanus Alexandri filii inter se concertarent, Pompeius Romanus superveniens Aristobulum victum secum abduxit, Hyrcano autem pontificatum confirmavit, qui quidem annis quatuor trigintaque post a Parthis captus est. Sic Judæorum regnum unctique presides desiderunt, uti Daniel prædixerat: unctorum autem presidium nomine pontifices intelliguntur, qui post reditum a captivitate populo preferunt: quique orsi a sexagesima quinta olympiade sub Dario, olympiade demum centesima octogesima sexta finem fecerunt: quod temporis intervallum Daniel propheta septuaginta hebdomadam titulo adumbraverat. Equidem post Hyrcanum nemo fuit e genere sacerdotali, sed ignote stirpis menstrui quidam vel annui presides. Tum denique Herodes alienigena regnum obtinuit, cujus tricesimo secundo anno Dominus Noster Jesus Christus natus est.

CAPUT VI.

Chami prosopia.

I. Hactenus nos pro suscepto proposito posteros Semi ad adventum usque Christi divinis libris inmixti digessimus. Nunc ad Chamum que pertinent scribenda sunt; haud sane, ut Semi, liberorum successio, sed annorum numerus, regum nomina, tum quænam gentes potentia actæ alterutras devicerunt, usque ad humanam Servatoris naturam. Ex eo igitur loco, in quo sermo noster substitit, cum Chami procreationes, prout eas sacre Literæ tradebant, descripsimus; exinde, inquam, ordiatur narratio e certe fidei libris hausta, nempe secundum narrationes chronicorum Eusebii canonum historicique Armeniorum Mosis Chorenensis; quorum quidem postremus sic ait: e De Belo, cujus ætate maximus noster progenitor vixit Haicus, multi multi varique tradiderunt; ego autem quem Saturnum nuncupant

atque Belum, Nebrothum fuisse aio: qua super Ægyptii cum Mose conspirant, percensentes Vulcanum, Solem ac Saturnum, qui sunt Chamus, Cusus ac Nebrothus, omisso Mestraimo: primum enim apud se hominem aiunt fuisse Vulcanum. »

2. Ergo ex hoc ipso Belo noster hicce tractatus inchoandus est.

I. Belus universis Asiæ provinciis, præter Indos, dominator annis LXXI.

II. Ninus item post Belum annis LII. Nini hujus quadragesimo quarto anno Abrahamus a Thara genitus est.

III. Semiramis Nini conjux annis XLII.

IV. Zames, qui et Ninuas, annis XXXII.

V. Arius annis XXX.

VI. Araluis annis XL.

VII. Xerxes, qui et Balaus, annis XXX.

VIII. Aramamithris annis XXXVIII.

IX. Belochus annis XXXV.

X. Balaus annis XV.

XI. Altadas annis XXXII.

XII. Mamelus annis XXX. Anno hujus quarto decimo Josephus obiit.

XIII. Mamylos alter annis XXX.

XIV. Sparothus annis XL.

XV. Manchaleus annis XXX.

XVI. Sphærus annis XX. Hujus anno tertio Cecrops Athenis primus regnavit.

XVII. Ascades annis XL. Hujus octavo anno Moses jam octogenarius populum ex Ægypto subduxit.

XVIII. Amyntas annis XLV.

XIX. Belechus annis XXV.

XX. Balepares annis XXX.

XXI. Lamprides annis XXXII.

XXII. Pannyas annis XLV.

XXIII. Sosarmus annis XIX.

XXIV. Zosares annis XX.

XXV. Lamprides annis XXX.

XXVI. Mithraeus annis XXVII.

XXVII. Tautanes annis XXXI. Anno Tautanis vicesimo quinto urbs Ilium capta est.

XXVIII. Teuteus annis XL.

XXIX. Otheneus annis XXX.

XXX. Dereyllus annis XL.

XXXI. Eupalles annis XXXVIII. Tertius ac tricesimus hujus annus incidit in quartum Solomonis annum atque in templi opificium.

XXXII. Lavosthenes annis XLV. Gens Judaica bifariam dividitur.

XXXIII. Perthages annis XXX.

XXXIV. Ophrates annis XX.

XXXV. Ophratanes annis I.

XXXVI. Acrapales annis XLII.

XXXVII. Thomnis Concolerius, Græce dictus Sardanapallus, annis XX.

3. Sardanapallus hic tricesimus septimus a Belo fuit, regumque Assyriorum postremus. Idem voluptarie mollitiæ luxuriæque studio cunctos qui sibi præcesserant superavit. Quamobrem Varbaces quidam, patria Medus, homo viribus egregioque animo præditus, cum Medorum dux esset, unusque ex iis qui ad urbem Ninum quotannis veniebant ducatus causa exercendi; is, inquam, cognito regis pravo ingenio, amicos sibi liberalitate devinxit, Belesim in primis summum ducem Babyloniorum, quecum inita societate Sardanapallum debellavit, qui secedens in regiam incendio semet cremavit. Tum Belesim Babylonii regem imposuit Varbaces, itidemque Paræorum nostrum propter sibi navatam operam diademate ornavit; ipse autem Assyriorum ad Medos transtulit imperium. Exin interregnum erat usque ad Medorum regem Dejoecem. Intermedio tempore Chaldei rerum potius sunt; quorum tempora et successiones cum suis peculiaribus regibus seorsim scribantur.

4. Hic ergo Babyloniorum reges ponantur.

I. Phua annis XVI. Hujus sexto decimo anno prima olympias acta est.

II. Thaglalphalsarus annis XXVII. Is tertio decimo anno progressus in Judæam, potiore ejus incolarum partem captivum abduxit. Is item tertio regni sui anno, octava olympiade, decem tribubus in captivitatem deportatis, Samarie regnum delevit.

IV. Senecherimus Assyriis imperavit annis XVIII. Is adversus Hierosolyma expeditionem suscepit, Judææque urbes obsedit. Ab hoc ad Nabuchodonosorum historici Chaldeoerum annos numerant LXXXVIII. Apud eosdem post Senecherimum scribitur.

V. Asordanes filius ejus annis VIII.

VI. Asodes annis XXI.

VII. Frater ejus annis XXI.

VIII. Nabupsalsarus annis XI.

IX. Marudachus Baldanes annis X.

X. Nabuchodonosorus deinde annis XLIII, ab olympiade secunda supra quadragesimum, is anno Eliachini decimo Judæos in suam potestatem redegit, partemque eorumdem maximam famulatui addicendam abduxit. Tum etiam Da-

nieleum tresque pueros triennio post: rursus enim venit, ipsunque Joachimum avexit captivum. Cum jam annum tertium supra vicesimum regnaret Nabuchodonosorus, Hierosolyma capta sunt: quintum autem post mensem princeps satellitum Nabuzardanæ templo ignem subject. Vicesimo denique Judaice captivitatis anno Nabuchodonosorus vita discessit. Cujus in locum substitutus est filius ejusdem.

XI. Baltasar, qui et Ilmarudachus annis II. Deinde

XII. Astyages anno I. Is eas litteras in pariete exaratas vidit quas Daniel interpretatus est.

XIII. Darius Medus annis IV.

XIV. Darius Arsaviri annis III.

Exin sublatus est Babyloniorum imperium.

5. Nunc age Medorum reges exponamus. Extincto Sardanapallo primus regnavit.

I. Varbaces annis XXVIII.

II. Sosarmus annis XXX.

III. Mamicar annis XL.

IV. Cardiceus annis XIII.

V. Dejoecus annis LIV. Hic Ecbatana condidit.

VI. Phraortes annis XLV.

VII. Cyaxares annis XXXII.

VIII. Asdahages annis XXXVIII.

Hunc interfecit Tigranes Haicanus Cyro Persæ fœdere junctus. Quanquam Eusebius alique historici dejectum Asdahagem ab uno Cyro aiunt, a quo Medorum quoque regnum sublatus est, nihilominus Moses eodem Asdahagis a Tigrane patratam refert. Id autem verisimile evadit ob plura que acciderunt, propter somni scilicet visum, dolosamque Asdahagis simulatione qua sibi Tigranis sororem matrimonio copulandam curaverat: cui mentis quoque suæ consilium arcanum reseravit. Re autem intellecta Tigranes, quod somnians viderat, diurna luce excussus est. Id tamen haud absurde Cyro ipsi tribuitur: cum enim eadem ætate ambo vixerint, et quidem Tigranes societate commilitii Cyro devinctus fuerit, ejusdem mandatum exhaurire visus est.

6. Agesis hoc loco Lydorum quoque regnum placet collocare. Anno Sosarmi Medorum viginti duodecimo olympias prima peracta est, eodemque anno primus apud Lydos regnavit.

I. Ardysus Alyattæ annis XXXVI.

II. Alyattes annis XIV.

III. Meles annis XII.

IV. Candaules XVII.

Candaules hujus historiam narrat Herodotus, nempe quod is nimio erga suam conjugem studio elatus, hanc feminarum omnium pulcherrimam existimaverit, nudatamque vestibus Gygi clam demonstraverit; qua ignominia sapiens uxor ad iracundiam commota occidendum curaverit, sibi que virum adsciverit Gygem.

V. Gyges annis XXXVII.

VI. Ardys annis XXXVIII.

VII. Sadiartes annis XV.

VIII. Alyattes annis XLIX.

IX. Croesus annis XV.

Hic anno Cyri quarto decimo dicitur ab eodem Cyro interfectus. Ita Lydorum regnum finitum est. Armeniorum tamen historicus Moses Croesum caplum interfectumque ab Artaxerxe Partho ait, ejusque rei complures testes invocat, ut in ejus libro videre est.

7. Ergo hoc pacto, prout narratur, sublatis Babyloniorum, Medorum Lydorumque imperiis regnat.

I. Cyrus annis XXX. Is primo regni sui anno Judaice gentis quinquaginta millia captivorum libertate donavit: qui quidem Hierosolyma reversi altare excitaverunt, templique fundamenta jecerunt: quod tamen finitimarum gentium causa imperfectum manebat usque ad Darium Vestaepis. Tomyris Masagetarum heroina Cyrum interfecit.

II. Cambyses annis IX.

III. Magi duo fratres mensibus VII.

IV. Darius Vestaepis filius annis XXXVI.

Hujus altero anno Zorobabel templum ædificat, quod anno quarto olympiadis quintæ supra sexagesimam absolutum est.

V. Xerxes Darii annis LXXI.

VI. Artabanus mensibus VII.

VII. Artaxes Longimanus annis XL. Nonnulli Estherem sub hoc existisse aiunt: quod ego tamen, inquit Eusebius, non probo, quandoquidem Esdre libri per eam ætatem scripti nullam ejus rei mentionem faciunt.

VIII. Xerxes mensibus II.

IX. Sogdianus mensibus VII.

X. Darius Nothus annis XIX, ab olympiade octogesima nona.

XI. Artaxes Muenom annis XL. Sub hoc Esther fuit.

XII. Artaxes, qui et Ochus, annis XXXVI.

XIII. Artaxes Ochi annis IV.

XIV. Darius Arsami annis VI.

Hi annos cccxx occupaverunt. Exin Alexander Macedo regnat anno primo olympiadis centesimæ undecimæ, septimoque regni sui anno Babylonem capit, occisioque Dario Persarum imperium delet.

8. Nunc quoniam in Alexandri mentionem incidit, lubet ab origine cunctos Macedonum reges huic scripto consignare. Neque enim Alexander Macedonum rex primus fuit, sed quartus supra viceimum. Jam primus Macedonum rex fuit.

- I. Caranus annis xxii.
- II. Genus annis xii.
- III. Tyrimmas annis xxxviii.
- IV. Perdicaea annis li.
- V. Argelaus annis xxxviii.
- VI. Philippus annis xxxviii.
- VII. Aærus annis xxvi.
- VIII. Aleetas annis xxix.
- IX. Amyntas annis l.
- X. Alexander annis xliv.
- XI. Perdicaea annis xxviii.
- XII. Archelaus annis xxiv.
- XIII. Orestes annis iii.
- XIV. Archelaus annis iii.
- XV. Amyntas anno i.
- XVI. Pausanias anno i.
- XVII. Amyntas annis vi.
- XVIII. Argæus annis ii.
- XIX. Amyntas annis xviii.
- XX. Alexander anno i.
- XXI. Ptolemæus annis iv.
- XXII. Perdicaea annis iv.
- XXIII. Philippus annis xxvi.
- XXIV. Alexander Philippi annis xi et mensibus vi. Hic orbem terrarum compluribus regionibus dejectis obtinuit, annosque xxxii natus Babylone diem supremam obiit. Exinde imperium ejus inter plures divisum est. Ipsi quidem Macedonibus imperat Philippus qui et Aridaeus; Alexandria vero Ægypti Ptolemæus Lagi; tum annis quinque post imperat Asianus Antigonus; duodecimo denique post Alexandri obitum annum Syris, Babylonis plagisque superioribus dominatur Seleucus Nicanor.
9. Age vero quandoquidem hosce commemoravimus, singulorum quoque nomina scripto complecti non pigeat.

Alexandro e vivis erepto, Macedonibus proprie imperat.

- XXV. Philippus, qui et Aridaeus, annis vii.
- XXVI. Casander annis xxv.

- XXVII. Filii hujus annis iv.
- XXVIII. Demetrius annis v.
- XXIX. Pyrrhus mensibus vii.
- XXX. Lysimachus annis v et mensibus vii.
- XXXI. Ptolemæus Ceraunus anno i et mensibus ix.

- XXXII. Meleager mensibus ii.
- XXXIII. Antipater diebus xlv.
- XXXIV. Sosthenes annis ii.
- XXXV. Antigonus Gonatas annis xxxv.
- XXXVI. Demetrius annis x.
- XXXVII. Antigonus annis xv.
- XXXVIII. Philippus annis xlii.
- XXXIX. Perseus annis x.

Interfecto Perseo, Romani Macedonibus libertatem impertiti sunt, eisque sui juris esse concesserunt annis xiv.

- XL. Falsus Philippus anno i.
- Summa annorum dclxvii.
40. Interest et cætera regna describere. Anno post Alexandri fata quinto imperat Asianus

- I. Antigonus annis xviii.
 - II. Demetrius Poliorcetes annis xviii.
- Amborum dominatio conjuncta annos occupat xxxv. Opere pretium est eos item qui his successerunt scriptis tradere, Syrorum videlicet, Babylonis superiorumque regionum reges. Alexandro jam ante duodecimum annum extincto, regnat

- I. Seleucus Nicanor annis xxxviii.
- II. Antiochus Soter annis xix.
- III. Antiochus Deus annis xv. Hujus undecimo anno jugo semet Macedonum Parthi eripuerunt, atque ex his regnat Arsaces unde Arsacidae.

- Prædictis annis xxxviii, xix et xv addatur.
- IV. Seleucus Callinicus annis xx.
- V. Seleucus Ceraunus annis iii.
- VI. Antiochus Magnus annis xxxv.
- VII. Seleucus annis xii. In id tempus res secundi libri Machabeorum incidunt.

- VIII. Antiochus Epiphanes annis xi.
- Primus hic Judæos maximis supplicis ad idolorum cultum adigebat, quæ cognoscere est e Machabeorum libris.

- IX. Antiochus Eupator annis ii.
- X. Demetrius Soter annis xi. Hujus anno tertio Judas Machabeus supremus dux Judæis fiebat.
- XI. Alexander annis ix et mensibus x.
- XII. Demetrius annis iii.
- XIII. Antiochus Sidetes annis ix. Arsaces Parthus hunc Antiochum interfecit.
- XIV. Demetrius denuo annis iv.

- XV. Antiochus Grypus annis xii.
- XVI. Antiochus Cyzicenus annis xviii.
- XVII. Philippus annis ii.

Syrorum haecenus deductum imperium olympiade centesima septuagesima secunda extinctum est.

11. Tempora quoque Ptolemæorum scribamus. Post Alexandri obitum regnat, uti dictum est, Alexandriae Ægypti

- I. Ptolemæus Lagi annis xi.*
- II. Ptolemæus Philadelphus annis xxxviii. Hic Hebræorum libros in Græcæ linguam converti mandavit.

- III. Ptolemæus Evergetes annis xxvi.
- IV. Ptolemæus Philopator annis xvii.
- V. Ptolemæus Epiphanes annis xxiv.

- VI. Ptolemæus Philometor annis xxxv. Hujus anno viceesimo Judas Machabeus Judæorum copias ductabat.

- VII. Ptolemæus Evergetes annis xxix.
- VIII. Ptolemæus Physcon, idemque Soter, annis xvii.

- IX. Ptolemæus Physcon, idemque Alexander, annis x.

- X. Ptolemæus, qui pulsus est, annis viii.
- XI. Ptolemæus Dionysus annis xxx.
- XII. Cleopatra annis xxii.

Hujus anno tertio apud Romanos regnat Caius, qui et Julius, annis v. Deinde Augustus annis lvi, qui decimo quinto imperii sui anno, Cleopatra occisa, Ægypto possitur. Ptolemæorum temporibus anni cxcvii continentur.

12. Nunc quoniam ad hæc splendida regna pertingimus, par est reges illarum gentium a principio perscribere, quos pretermisimus. Quippe Eusebius Ptolemæis in suo tractatu defunctis, ad res Græcæ dicendas progreditur, nempe qua ratione Græci antiquitates suas scribant, tum et nomina singulorum percenset. Nos igitur Ægyptios primum, deinde alios, postremo Romanos, qui omnia complexi sunt, persequemur.

I dynastia Ægyptiorum ea dicitur a Manethone qua imperavit Menes Thynites ejusque septem posterii annis cclvii.

II dynastia novem regum annis cclxxxvii.

III dynastia Memphitarum octo regum annis clxxxviii.

IV dynastia Memphitarum quindecim regum annis cccclxviii.

V dynastia Elephantinorum regum triginta et unius annis c.

VI dynastia. Femina quaedam Nitoëris, omnium sui temporis virorum fortissima et mulierum formosissima. Regnatum est annis ccv.

VII dynastia Memphitarum quinque regum annis lxxxv.

VIII dynastia Memphitarum quinque regum annis c.

IX dynastia Heracleopolitanorum quatuor regum annis c.

X dynastia rursus indidem novemdecim regum annis clxxxvii.

XI dynastia Diospolitianorum sexdecim regum annis lxx.

XII dynastia Diospolitianorum septem regum annis cclxviii.

Duodecim hæc dynastie pertingunt ad annum clxxxv post diluivium.

XIII dynastia rursus regum sexaginta indidem annis cccclvii.

XIV dynastia Xoitarum sex supra septuaginta regum annis clxxxv.

XV dynastia Diospolitianorum regum annis ccl.

XVI dynastia Thebanorum quinque regum annis ccc.

Sexdecim hæc dynastie producuntur usque ad primum Abrahami annum.

XVII dynastia Pastorum annis ciii.

Josephum ejusque fratres congruenter pastores appellabis.

XVIII dynastia Diospolitianorum quatuordecim regum annis cccxlvi. Horum undecimus est Chencheres rex, cujus decimo anno Moses populum abduxit. Ille autem ibidem permansit.

XIX dynastia Diospolitianorum quinque regum annis clxxxiv.

Hoc anno, qui est post Abrahamum natum dcccxxxv, Ilium captum est.

XX dynastia Diospolitianorum duodecim regum annis clxxxviii.

XXI dynastia Tanitarum quinque regum annis cxxx.

XXII dynastia Bubastitarum trium regum annis xxxix.

XXIII dynastia Tanitarum trium regum annis xliv.

XXIV dynastia Boechoris Saithe annis xliii.

Sub hoc agnus locutus est. Idem Boechoris vivus a Sabaco combustus est, qui et in regnum successit.

XXV dynastia Æthiopum trium regum annis xliv.

XXVI dynastia Saitarum novem regum annis
CLXVII.

XXVII dynastia Persarum octo regum annis
cxx et mensibus quatuor.

XXVIII dynastia Amritæ Saite annis vi.

XXIX dynastia Mendisiorum quatuor regum
annis xxxi.

XXX dynastia Sebennytarum trium regum
annis xx.

XXXI dynastia Persarum trium regum annis
xvi, quorum postremus Darius, is quem Alexan-
der interfecit. A primo sextæ decimæ dynastiæ
anno ad septimum annum Alexandri, qui Dari-
um occidit, Ægyptum occupavit Alexandriam-
que condidit, anni elapsi sunt MDCCLXXVII.

13. Age jam de regibus Sicyoniorum scribere
aggredior, quorum primus anno Beli quinto
decimo rex fuit.

I. Ægialeus annis LII.

II. Europus annis XLV.

Anno Europis vicesimo secundo nascitur
Abrahamus.

III. Melchin annis XX.

IV. Apis annis XV.

V. Thelxon annis LII.

VI. Ægydrus annis XXXIV.

VII. Thurimachus annis XLV.

Anno Thurimachi sexto imperat primus Ar-
givus Inachus.

VIII. Leucippus annis LIII.

IX. Messapus annis XLVII.

X. Erastus annis XLVI.

XI. Plemnæus annis XLIX.

XII. Orthopolis annis LXIII.

XIII. Marathius annis X.

XIV. Marathus annis XX.

XV. Chereus annis LV.

XVI. Corax annis XXX.

XVII. Epopeus annis XXXV.

XVIII. Laomedon annis XL.

XIX. Sicyon annis XLV.

Ex hoc Sicyone appellati sunt Sicyonii, qui
antea Ægialei audiebant.

XX. Polybus annis XL.

XXI. Inachus annis XLII.

XXII. Phestus annis VII.

XXIII. Adrastus annis IV.

XXIV. Polyphides annis XXXI.

XXV. Pelasgus annis XX.

XXVI. Zeuxippus annis XXXI.

Hi annos MCCCCLVII occupaverunt. Deinde haud
jam reges sed Carnii sacerdotes annis XXXIII.

14. Anno Thurimachi sexto initium factum est
Argivorum regum, quorum primus fuit

I. Inachus annis X, ex quo Inachiæ nomen ea
provincia sortita est.

II. Phoroneus annis LX.

III. Apis annis XXXV.

IV. Argus annis LXX, ex quo regionis appel-
latio mutata est dictaque Argia.

V. Criasus annis LIV.

VI. Phorbas annis XXXV.

VII. Triopas annis XLV.

VIII. Crotopus annis XXI.

IX. Shenelus annis XI.

X. Danaus annis I.

XI. Lyneeus annis LXI.

XII. Abas annis XXXIII.

Dardanis imperavit Tros, ex quo Trojanis
nomen inditum est.

XIII. Prætus annis XV.

XIV. Acrisius annis XXXI.

Argivorum reges desiverunt postquam annis
DCCXLIV permanserant.

15. Anno servitutis in Ægypto centesimo,
Phorbantisque Argivorum regis tricesimo se-
cundo regnat Athenis primus

I. Cecrops Diphyes annis L.

II. Cranaus annis IX.

III. Amphictyon annis X.

IV. Erechthionius annis L.

V. Pandion annis XL.

VI. Erechtheus annis L.

VII. Cecrops alter annis XL.

VIII. Pandion annis XXV.

IX. Ægeus annis XLVIII.

X. Theseus annis XXX.

XI. Mines annis XXIII.

Ilium captum est.

XII. Demophon annis XXXIII.

XIII. Oxyntes annis XII.

XIV. Aphidas anno I.

XV. Thymoetes annis VIII.

XVI. Melanthus annis XXXVII.

XVII. Codrus annis XXI.

Principes quod vita maneret.

XVIII. Melon annis XX.

XIX. Acæstus annis XXXVI.

XX. Archippus annis XIX.

XXI. Thersippus annis LXI.

XXII. Phorbas annis XXXI.

XXIII. Megacles annis XXX.

XXIV. Diognetus annis XXVIII.

XXV. Phraclæus annis XIX.

XXVI. Aripbron annis XX.

XXVII. Thespius annis XXVII.

XXVIII. Agamestor annis XX.

XXIX. Æschylus annis XXXII.

Primo Æschyli anno regnat apud Lydos Ar-
dysus; tertio autem hujus anno prima olym-
pias acta est. Porro hanc olympiadem instituit
Iphitus Praxionide Hæmonis. Ex hoc jam tem-
pore Græcorum chronologia firmitatem præ se
ferre videtur cum antea pro suo quisque libito
rem definiret.

XXX. Alcæmon annis II.

XXXI. Charops annis X.

XXXII. Æsimides annis X.

XXXIII. Clidicus annis X.

XXXIV. Hippomenes annis X.

XXXV. Leocrates annis X.

XXXVI. Chapsander annis X.

XXXVII. Eryxias annis X.

Athenarum reges post annos DCCCLXXIII finem
habuerunt.

16. Postulat instituti nostri ratio, ut hisce La-
cedæmoniorum quoque reges adjungamus, quo-
rum primus anno Samuelis et Saulis sexto
decimo regnat.

I. Eurystheus annis XLII.

II. Agis anno I.

III. Echestratus annis XXXV.

IV. Labotas annis XXXVII.

V. Doristhus annis XXIX.

VI. Agesilaus annis XLIV.

VII. Archelaus annis LX.

VIII. Telecles annis XL.

IX. Alcæmanes annis XXXVII.

His post annos CCXXV finis est impositus.

17. Anno istorum altero, qui erat decimus sep-
timum Samuelis et Saulis, regnat apud Corinthios

I. Alethes annis XXXV.

II. Ixion annis XXXVII.

III. Agelaus annis XXXVII.

IV. Primnis annis XXXV.

V. Bacchis annis XXXV.

VI. Agelas annis XXX.

VII. Eudæmus annis XXV.

VIII. Aristomedes annis XXXV.

IX. Agemon annis XVI.

X. Alexander annis XXV.

XI. Telestes annis XII.

XII. Automenes annis II.

Hi regnaverunt annis CCXXIV; eodemque
anno, quo Lacedæmonii, desiverunt prima
olympiade.

18. Populorum omnium regumque ethno-
rum extremam placuit nobis Romanorum chro-
nologiam conficere. Nemo quippe ceterorum
voti nostri compos factus est, Cæsaris videlicet
lucis cælo manantis, solis inquam justitiæ.
Verum hi, ad quos scribendos nunc aggredior,
quoniam noctu via se commiserunt, atque
initio, uti ceteri, in tenebris versati sunt; nihi-
lominus ex his plures digni habiti sunt qui
splendore lucis collustrarentur, prout suo loco
cognoscet.

Jam vero tertio post Ilium captum anno,
biennio ante Saampsonem, Teutani autem vice-
simo nono anno apud Latinos regnat

I. Æneas annis III.

II. Ascanius annis XXXVIII.

III. Silvius Æneas annis XXXIX.

IV. Latinus Silvius annis XXXI. A Latino gens
Latini appellati per annos CCCCXX.

V. Æneas Silvius annis L.

VI. Alba Silvius annis XXXIX.

VII. Epitulus Silvius annis XXVI.

VIII. Capys Silvius annis XXXVIII.

IX. Anchises Silvius annis XIII.

X. Tiberius Silvius annis VIII.

XI. Agrippa Silvius annis LXI.

XII. Aremulus Silvius annis XIX.

XIII. Aventinus Silvius annis XXXVII.

XIV. Procas Silvius annis XXI.

XV. Amulius Silvius annis XLIII. In hujus
annum decimum nonum prima olympias in-
currit.

I. Romulus annis XXXVIII. Hic anno suo de-
cimo nono, qui fuit olympiades undecimæ quar-
tus, templa et mœnia Romæ fundavit. Hinc
anni urbis conditæ computari incipiunt, qui anno
primo Philippi mille numerantur. Hinc etiam
Latini Romanorum nomen habuerunt. Con-
geruntur autem ex Ænea ad Romulum anni
CCCCXXVI.

II. Numa Pompilius annis LXI. Hic menses
duos anno addidit Janum et Februarium, nempe
Januarium atque Februarium, cum decem antea
dicerentur.

III. Tullus Hostilius annis XXXII.

IV. Ancus Marcius annis XXXIII.

V. Tarquinius Priscus annis XXXVII. Hic isti
finem faciunt.

Post reges præfuerunt Romæ consules a Bruto
exorsi; deinde tribuni, mox dictatores (nempe
eloquentes); rursus consules, qui a Tarquinio
ad Caium Julium exsisterunt annis CCCCXL.

Post hos anno altero centesimæ octogesimæ quartæ olympiadis summam potestatem apud Romanos exercuit Caius Julius annis quinque, mensibus septem minus. Exin Cæsarum appellatio obtinuit. Jam huc usque anni duo Cleopatæ numerantur; reliquos viginii eadem sub Romanis exigebat.

Augustus annis LVI, mensibus VI. Ab hujus primo anno Antiocheni suos annos numerant. Hujus item anno decimo Judæorum præsules amoti sunt, regnavitque Herodes alienigena. Ecce autem Augusti altero et quadragesimo, Herodis filius et tricesimo anno, carens tempore Alius Dei sancta ex Virgine nascitur in tempore.

CAPUT VII.

Jabethi prosapia Armeniaca.

Priores duas genealogias, Semi videlicet atque Chamii, breviter recensimus, easdemque, quantum licuit, per successiones et tempora ad eum annum usque deduximus, quo manifestatus est Dominus qui humanam sponte naturam adscivit. Age nunc, quod superior oratio nostra promisit, ad Jabethi quoque progeniem describendam accedamus: cuius successive procreaciones ad Parthos usque defluunt, quo fit ut eum denique, qui fecit utraq; unum, Dominum, inquam, nostrum contingamus. Cum igitur predicti sermonis nostri cursus ad Thorgomum devenit, sequitur ut ab eo loco narrationem cursus exordiamur.

1. A Thorgomo ait (*Moses Chorenensis*, 1, 9) procreatum Haicum. Jam hic Haicus ex eorum erat gigantum numero qui arrogantia tumidi impium consilium construende turris pepererunt; quique post ejus immanis edificii ruinam cum jam inter se propter linguarum divisionem non intelligerent, superbia elati mutuum dominatum affectabant. Is, inquam, Haicus Belo obsistere ausus est, cuius studium eo spectabat ut, cunctis sibi subjectis, generalem tyrannidem exerceret. Ne Belo igitur obtemperaret Haicus, cum filio, quem Babylone susceperat, Armenæaco, petit Araratiam, trecentis viris aliisque advenis, qui se illi adjunxerant, corroboratus. Ibi vero ad montis radices domicilium excitat, idque mox Armenaci filio Cadmo attribuens, longius ipse progressus est ad regionem quamdam inter solis occasum et septentrionem sitam, quam et Harchem nuncupavit. Interim Belus in reliquos omnes dominatum adeptus,

Haicum quoque Babylonem accersit: cumque Haicus mandata non faceret, egreditur adversus eum Belus immani arrogantia elatus. Sed enim telo ictus ab Haico vita spoliatur: qui quidem laud paucis post annis vita producta, ditiosis hæredem moriens reliquit Armenacum.

2. Armenæus Haici filius, post obitum patris, fratres duos Chorom et Manavazum in Harchensi provincia reliquit, itemque Bazum Manavazi filium. Porro a Manavazo Bazoque dicta feruntur satrapie Manavazia et Boznumia, itemque ea quæ Ordunia appellatur: a Choro autem gentes Chorchorunie. Ipse vero Armenæus ultra transgressus, in planitie consedit jugis circumdata, quorum elatiori nomen fecit Aragazo: tum Armenæo post aliquot vite annos genito, diu exin superstes demum naturæ satisfecit.

3. Armaësius Armenaci filius stationem sibi in colle ad annis ripam edificat. Atque stationem quidem suo de nomine Arnaviram appellat, annem autem ex Erasto nepote suo Eraschem vocitat. Mox Saræum filium, prole divitem atque voracem, boream versus in campestem locum emittit satis uberem et fructuosum. Hujus de nomine regio illa Siracia nuncupata est. Jam Armenæus Amasiam procreavit, diuque adhuc vita usus supremum diem obiit.

4. Amasias Armæsi filius, vitam agitans Arnavire, Gelamium genuit et Pharochoum atque Zolacium. Idem oppida duo in radicibus montis fundavit, totidemque filiis suis incolenda concessit, Pharocho scilicet forti et Zolacio formoso, quæ quidem horum nomina relinunt Parachotum et Zolacertam. Montem denique de suo nomine dixit Masisium. Is cum annis præterea non paucis vitam sustentasset, Arnavire decessit.

5. Gelamius Amasie filius Harmam procreavit. Idem oppidum in ora lacus condidit, montemque proximum Gelum dixit, urbem Gelacuniam, lacum denique mare Gelacunium. Gelamio filius alter fuit Sisacus, cui fines ditiosis constituit ab eo lacu orientem versus, qua fluit annis Erasches ingenti agmine et strepitu in eos campos delapsus qui dicuntur Chalavazi. Ei regioni nomen est Stunia: sed commodius Persæ dicunt Sisicænam. Urbem etiam condidit Gelamium de suo nomine dictam, quæ postea de Garnio nepote ejus Garnia audit. Hinc ortus est consecutus temporibus sub Artaxerxe Varasus ille venationum prefectus Artaxerxiæ familie fons. Harmæ filio Gelamius in mandatis dedit,

ut Arnavire habitaret, multisque post annis extinctus est. Harma Gelamio genitus, suscepto filio Aramo, post annos aliquot obiit.

6. Aramus Harmæ filius per sævi martis certamina re sæpe præclare gesta ditioem suam quaquaversus protulit. Ab hujus nomine consensu gentium omnium regio nostra appellata est: nam Græci quidem Armenios, Syri vero et Persæ Armenich nos dicunt. Ille Nycharum Madem bello captum de turris muro suspendit. Eundem Ninus secundum a se dixit eique diadema margaritis insigne gestare concessit, tametsi specie tenus. Idem Barsamum vita spoliavit: tum et titanum Pæapum Chalidem e mediterraneis submovit, atque in insulam quamdam Asiæ maris adegit. Idem in ea mediterranea regione Mesacum stirpe sua ortum collocavit, qui Mazacum condidit, Cæsaream postea vocatam. Mandavit prælere terre ejus incolis, ut Haicænam linguam addiscerent: quamobrem ea plaga dicitur a Græcis ἡ γαίτη Ἀρμενία scilicet Armenia prima. Hinc ad fines usque proprios intermedia loca incolis frequentavit, quæ secunde, tertie imo et quartæ Armeniæ appellationes nactæ sunt. Hæc ad verbum Moses. Verum alii historici docent, a Cæsarea Cappadoeciæ ad Ponticam plagam, dici primam Armeniam; a Ponto ad Melitenem, secundam Armeniam; hinc ad Zophiæ fines, tertiam Armeniam: exinde ad urbem Martyrum appellatam in Alznie provincie occasu, quartam Armeniam: suam denique magnitudine insigni provinciam, Armeniæ majoris nomine distinctam voluit. Sed enim hæc divisiones Mauricius perturbavit, quod ubi res feret narrabo. Aramus, Aræo genito, longævam vitam denique clausit.

7. Aræus pulcher Arami filius eundem honorem, quo pater affectus fuerat, a Nino retulit. Nino autem extincto, proterva illa Samiramis Aræum cupiditali suæ minime obsequentem bello persecuta est, ut in suam potestatem redigeret, qui interim in conflictu bellico periit. Exinde impudens eadem Samiramis munitum illud oppidum condidit, cui ad hanc usque diem manet appellatio Van: in Cardosium autem, Aræi filium captum, Aræi nomen transtulit. Illa mox a Zoroastre mago, Mediæ principe, bello appellata est: ab eo scilicet Zoroastre, cui quotannis in Armeniam ventitans Assyriam regendam permittebat. Id bellum Aræo quoque Aræi filio fatale fuit: quin et impura Samiramis

dum fugam in Armeniam molitur, Zamei filii sui manu, qui est Ninus, interfecta est.

8. Aræi Aræo geniti filius Anusavus fuit. Hic Anusavus, qui Sausii nomen sibi vindicavit, fortitudinem et prudentiam re dictisque mirabiliter præ se tulit: apud Zameum autem miro ludibrio habitus, nihilominus amicorum præsidii partem aliquantam regionis nostræ impetravit: mox et universam. Post hunc laud pro generis jure, sed prout quisque tyrannus potentie viribus præpellebat, regioni nostræ universæ dominati sunt, quorum nomina hæc: Paretus, Arbocus, Zavanus, Pharnaces, Sarius. Hujus ætate Jesus Navi vir cælestis, sanctus et fortis cum Chananeos debellasset, ex his aliquot Agram profugerunt, navibusque consensu Tharsim tenuere, quæ res constat ex titulo columnis in Africa inscripto hisce verbis: «Josuam latronem fugientes nos principes Chananeorum sedes huc transtulimus.» Ex iis unus Chnidas multo honestissimus inter nostras Armeniam tenuit. Profecto re sedulo considerata gentem Genthuniam ab eo propagatam cognovimus: et quidem origo Chananeæ moribus gentis ipsius coarguitur.

9. Post Sarium Havanacius, Vastacus, Haicacius. In ætate Belochi Haicacius traditur incidisse, fatoque perfunctus in quodam tumullu temere ab se concitato. *Seculi sunt* Ambæus, Arnacus, Savarus, Noræus, Varamus, Garus, Goræus, Rhantus, Enzacus, Gelæus, Haurmus, Zarmæus. Hæc postremum dum Priamo auxiliatur a Tantano missus enim Æthiopum exercitu a fortibus Græcis intremptus est. Deinde Perzius, Davidi Israelis regi contemporalis. Tum Arbunius, Bazucus, Hoius, Jusacus, Capacius, Schaordius, Paræus. Hic Paræus Schaordii filius, Haici stirpe ortus, vires cum Varbæo Medo ad Sardanapallum regno spoliandum contulit: quamobrem ex diadematæ a Varbæo donatus, primum ex Haicænis coronatus est.

10. Rhacæus Paræri filius nomen Rhacæsi adeptus est ab oculorum flagrantia vultusque splendore. Hujus ætate cum Nabuchodonosorus Jerosolymorum eives in captivitate abduxisset, ipse quidem optinatum quemdam et captivus Judæis nomine Schambatum a Nabuchodonosoro impetravit, quem perhonorificè apud se habuit: atque ex eo gens Bagratunia manavit. Quare et Sombati nomen est a Schambato. Post Rhacæum diadema Pharnavus adeptus est:

tum Pazazus, Cornacus, Phavus, Haicaeus, Ervandus, Tigranes.

11. Hic Tigranes omnium qui sibi præcesserant potentissimus fuit: cuius præstantis dignitatis laudes ex historia magni Mosis cognoscere licet. Is nonus erat a Pararo primo rege, ad quem Senecherimi filii Adramelechus et Sanasarus cum parentem interfecissent profugerunt. Parærus autem Sanasarum in partibus Assyriam spectantibus collocavit, cuius sobolis incrementa Simun montem repleverunt, exisque nonnulli prudentia et fidelitate conspicui præfecturas consecuti sunt. Jam ab Adramolano orti sunt Arzerunii et Genunii. A Paschamo autem Haicaci nepote originem duxit Angeidunus. Jamvero Tigranes Asdahage, qui explicatur draco, interfecto, Anusam illius olim uxorem cum ejusdem omni progenie partim post partem ad inam Masiium montem collocavit, nempe in Tambalo usque ad Golithiam: unde Vernonzunii Astaiæque manarunt.

12. Tigrani liberi nati sunt Babius, Tiranus, Vahagus a quo Vahagenii, Aravanus a quo sunt Araveniani. Ab Aravano Nerses, a Nerse Zarehbia a quo gens Zarehavania. A Zarehio Armoges; ab Armerge Bagamus; a Bagamo Vanus, a Vano Vahes. Is cum Alexandro Macedone conflictatus interit. Hic finem dominatio Haicaeæ stirpis nacta est. Hinc autem ad Valarsacem in Armenia regnantem nihil satis certum proferre licet, tumultibus omnia tenentibus populoque in mutuas cædes ruente: quæ res facilem Partho Arsaci in Armeniam aditum præbuit, qui quidem regem Armeniæ Valarsacem fratrem præfecit. Porro a Belo Haici manu interfecto usque ad Valarsacem anni MDCCL, vel MDCCLXII, congeruntur.

13. Postquam Haicaeæ stirpis imperium ab Alexandro deletum est, postque ipsius Alexandri anno regni duodecimo obitum, imperio ejus in quatuor *duces*, ut jam diximus, diviso; ex his unus Seleucus Babylonem post Alexandrum tenuit, ac præter alias gentes, Parthos quoque ingenti bello perdomuit, qua ex re cognomentum Nicatoris retulit. Is annis xxxi regnavit. Deinde Antiochus Soter ejus filius annis xix. Tum Antiochus Deus annis xv. Hujus undecimo anno Macedonum obedientiam Parthi adiciunt, apud quos primus regnavit fortis ille Arsaces, Abrahami genere ortus de gente Cethuræ, in urbe cui nomen Bahlæ annis xxxi. Deinde ejusdem filius Ar-

taxes annis xlvi; post quem Magnus Arsaces annis liv.

14. Magnus hic Arsaces Valarsacem fratrem Armeniæ nostre regem imposuit anno Ptolemæi Evergetæ vicesimo septimo, olympiadis autem sexagesimæ septimæ supra centesimam anno quarto, permissis ei regionibus nostris quæ septentrionem et occasum spectant. Is autem cum vir fortis simul et prudens esset, multa ac perutilia instituta adornavit, præfecturas ac principatus detulit, familiis, gentibus, urbibus, castellis, pagis, militibus ac prætoribus recte constituendis operam impendit, quæ res breviter perconsensenda sunt.

15. Injium enim a capite suo faciens Bagaratium Judeum coronantem atque equitem creat, hoc nimirum honore concessit ut diadema capiti regis imponat. Præterea, qui sibi chirothecas induant Chananeos quosdam legit, eamque gentem appellat Genthunios, haud scio an a Chnida. Corporis sui custodem de Chori Haicani stirpe Malchazum facit: sed pristinum gentis nomen retinuit Malchazuniorum. Venationum præfectum esse jubet Datum Carnico Gelamii filo genitum: cuius filius Varazus; ejusdemque de nomine gens Varazunia appellata. Tum et Gabalo annonæ suæ curam mandat, et Abolorum administrationem, traditis etiam oppidis. Illorum nomina gentes Gabelia atque Abelia retinent. *Statuit* et Arzunios seu Arzunios; tum et Ghinunios seu Ghinunos. Atque hi quidem de genere Senecherimi erant. *Fecit* et Spandunios, qui sibi macellum commendatum haberent: item Havenunios, qui accipitres gestarent et caperent: rursus Ziunacanos, qui nivem æstate asservarent. Exin regiæ custodes legit sibi de præcorum regum progenie, qui diserte Ostani nuncupati sunt, quos adhuc libere Sephezulios vocitant. Denique secundos post regem *fecit* eos qui erant de genere Asdahagis Medi, quibus Murenses nomen est.

16. Age vero orientem versus præfecturas duas constituit Sisacianam, in eaque Cadmi familiam; inter solis autem ortum et boream Aranum posuit præfectum de stirpe Sisaci. Ea vero regio propter suaves incolarum mores Aluana dicta est. Hujus a stirpe manat gens Uteorum: tum Gardmanensium et Zaudensium et Gargarensium principatus. Gusaris tamen Saræi stirpe ortus possidenda accepit Gangariam atque Zavachiam, principatum item Tasi-
rorum atque Asozium. Jam e regione Caucasi

validum populum, de genere Mithridatis Darii satrapæ collocavit, eamque appellavit Gugarensium præfecturam. Exin in ampla valle Base-nensi principatum dedit stirpi Haicaci Ordunienem appellatum. Tum de Paschami genere Torehum quemdam, qui propter aspectus torvitem Anghelium dicebatur, præfectum occidentalem creavit, provinciæque nomen Angheltonia est.

17. Porro in Armenia quarta maximam præfecturam Zophiensem fundavit, tum et alias præfecturas Apahuniam, Manavaziam et Beznuniam. Selaeho autem viro audaci et fortissimo (qui utrum de stirpe Haici fuerit an antiquiore de gente oriundus non est satis exploratum) paucos homines concessit, eumque jussit montem illum tueri hircosque venando lacessere: eumque populum dixit Solacunos. Id officii Miandaco quoque mandavit, a quo derivantur Mandaenii. Cumque e Vahagenii posteris sacerdotæ fecisset, gentem eam Vahuniorum nomine distinguit. Sic et Arravenios atque Archaevios. Tum et Sarasanum in Sanasari familia natum, magnum ejus regionis præsidem fecit quæ inter occasum meridiemque jacet, eique provinciam Arznensem et Taurum, nempe Simun montem, omnemque Colesyriam permisit. Eadem in provincia cum Moeensem quemdam nactus esset, præfecturam *atiam* instituit, isdemque in locis Cordyæos, Anzevenses atque Accenses collocavit. Verumtamen, quod attinet ad Rhestunios et Golithnenses, quæ sunt Sisacenorum colonie, utrum eæ provinciæ a viro tum nominibus vocitate sint, an e provinciæ appellacionibus ipsæ præfecturæ nomina sortitæ sint, ignoro.

18. Profecto hujus regis cunctas optime instructas constitutiones haud vacat prescribere, neque item aliorum qui vel præcesserunt vel consecuti sunt, quorum res geste abunde litteris commendatæ fuerunt. In præsentem autem præfecturarum tantummodo descriptionem persecuti sumus, quas si quis cognoscere cuperet, eas in promptu cum multis aliis haberet regiis sanctionibus. Ad extremum Valarsaces cum annis duobus ac viginti regnasset Nisibi vita excessit.

19. Secutus est Arsaces filius annis xiii.

Artaxes Arsacis filius annis xv. Hic viribus cunctos præcellens, haud passus est secundum se esse a rege Persarum; quin adeo Persarum regem secundo dignitatis gradu locavit, cum-

que exercitu innumero in occidentem progressus complures gentes devicit, donec a suis interemptus est.

Tigranes filius ejus annis xxxiii, qui haud patriæ fortitudinis degener rebus gestis inclaruit; quamquam rursus in secundo dignitatis loco post Persas cõsedit. Ejus ætate cognoscatur Vaico quidam Iatro, a quo mons Vaicuniorum nomen traxit.

Artavazdes Tigranis filius annis ii.

Arciamus, idemque Arsamus, Tigranis frater annis xx, sub quo pars Armeniorum vectigalia Romanis pendere cœpit.

Abgarus Arsami filius annis xxxvii. Hujus regnantis anno secundo Armenii omnes Romanorum stipendiarii facti sunt. Quippe, ut ait evangelista, manavit edictum a Cæsare Augusto ut orbis universus describeretur: cuius rei causa in Armeniam quoque ventum est. Eo scilicet anno Dominus noster dicitur Jesus Christus e Virgine natus est. Porro hic erat a Valarsace annus decimus septimus supra centesimum; Augusti imperantis secundus et quadragesimus; Herodis alienigenæ Hierosolymorum regis secundus supra tricessimum; Arcasidarum denique, qui et Pahlavii vocantur, sive Persarum regis Arsaviri erat vicissimus primus, cuius quidem vicissimo regnare cœperat apud Armenios Abgarus.

20. Jam a primo Arsace hi reges habentur Persarum

I. Arsaces fortis annis xxxi.

II. Artaxes annis xlvi.

III. Arsaces Magnus Valarsacis frater an. liv.

IV. Arsacanus annis xxxi.

V. Arsanactus annis xxx.

VI. Arses annis xx.

VII. Arsavicius annis xlvi.

In hujus vicissimum *primum* annum natalia Christi inciderunt, qui fuit olympiadis nonagesimæ quartæ supra tricessimam annus quartus.

21. Igitur prout ante promissimus orationis nostre metam attingimus, qui videlicet ad Verbi Dei cum carne copulati manifestationem devenimus, capto initio a primo condito homine, quæ est annorum MCMCLXXXVII congeries, secundum interpretes Septuaginta, quam summam singillatim ita perscribemus. Ab Adamo ad diluvium conficiuntur anni MCCCXII. A diluvio ad turrim anni DXXV. Hinc ad Abrahamum anni CCCCXVII. A diluvio ad Abrahami natalia anni DCCCXIII. Ab Abrahamo ad Mosem egres-

sumque ex Ægypto anni dv. Ab egressu usque ad Solomonem primumque templi ædificium anni ccccxxx. A primo templi ædificio ad secundum anni dxi. Exin ad Christi natalia anni dxviii: quorum summa in annos mmmmcclxxxviii consurgit. Rursus a Christi natalibus ad divum Gregorium anni sunt cccxii; hinc autem ad æram Armeniorum anni cccli.

22. Atque ego quidem, o sanctitate prædite domine mi Gregori, vehementi vestra flagitatione compulsus exiguum ingenium meum rudemque manum huic construendo operi admovi; conatusque sum brevi hujus corporeæ vite intervallo pulcherrimam divi Eusebii chronographiam evolvere, quam, ut ita dicam,

exscripsi. Hævera ut exorientis solis radii tenebrosis locis lucem aspergunt, sic omnino divinus hinc thesaurus obscuras hominum mentes ad transitorium hoc tempus cognoscendum exsuscitat. Jam qui presentis vite doctrinis apprimè se imbuat, is supernæ quoque sapientiæ cognitionem adipiscitur, quæ ineffabilis herede atque immensa est, atque, ut beatus ille et solers ac benemerentissimus Evagrius docet, ad Dei cultum deducit.

Nunc age a primo anno natalium Christi ordiar, quam præcipuam æram constituam, curiosaque admodum opera Romanorum, Hebræorum, Persarum, gentisque nostræ reges adscribam.

SAMUELIS ANIENSIS SUMMARIUM TEMPORUM PARS ALTERA.

	OLYMPIADES	CHRISTI ANNUS PRIMUS	ROMANORUM ANNUS AUGUSTUS	JUDÆORUM ANNUS HERODES	PERSARUM ANNUS ARSAVIRUS	ARMENIORUM ANNUS ABGARUS
	Jesus Christus nascitur Bethlehemi.	195	1	42	32	21
Secundus Pythagoriscus philosophus cognoscitur.		3	44	34	23	4
Herodes DOMINI NOSTRI natalitate cogniti pueros occidit.	196	5	46	36	25	6
Augustus tetrarchas facit, Herodem, Antipatrum, Lysimachum et Philippum fratres Archelai.	197	7	48	37	26	7
		8	49	38	27	8
		9	50	39	28	9
		10	51	40	29	10
		11	52	41	30	11
		12	53	42	31	12
		13	54	43	32	13
	198	14	55	44	33	14
		15	56	45	34	15
				46	35	16

ARCHELAUS, annis ix.

Quirinus Roma profectus in Judæam descriptionem orbis facit.
Abgarus Pheroram Herodis fratrem occidit.
Judas Galilæus seditionem Judæorum concitat.
Herodes magnis doloribus cruciatus perit.

Athenodorus Tarsensis physicus agnoscebat.

Solis defectus, et Augusti obitus.

	OLYMP.	CHRISTI	ROM.	JUD.	PERS.	ARM.
			Tiberius	Herodes	Arsavirius	Abgarus
			TIBERIUS, annis xxiii.			
			HERODES, annis xxiv.			
			16	1	1	36
			17	2	2	37
199			18	3	3	38
			19	4	4	39
			20	5	5	40
			21	6	6	41
200			22	7	7	42
			23	8	8	43
			24	9	9	44
			25	10	10	45
201			26	11	11	46
			ARTAXES, annis xxv.			
			27	12	12	1
			28	13	13	2
			29	14	14	3
202			30	15	15	4

Pilatus a Tiberio ad regendam Judæam mittitur.

Abgarus Edessam urbem condit.
Terra motu tredecim urbes in Bithynia subversæ.

Philippus tetrarcha Cæsarem condit Philippæamque nominat.

Abgari profectio ad Parthos ob pacem inter duos fratres firmamdam.

Johannes Zacharie filius locis desertis circa fluvium Jordanem prædicabat, cunctisque palam nuntiabat adesse inter eos UNCTUM DEI. Quin ipse Jesus unctus Dei tunc vivificæ et evangelicæ doctrinæ suæ faciebat initium, rebusque gestis ac verbis divinæ potestatis virtutem spectantium oculis exhibebat.

Colliguntur autem usque ad hunc quintam decimum Tiberii Cæsaris annum, a templo quidem denuo excitato anni dxlviii; a Solomone primoque templi ædificio anni mlxv; a Mose egressuque ex Ægypto anni mxxi; ab Abrahamo Ninoque et Samiramide anni mxxlv; a diluvio anni mccccclxxvi; ab Adamo denique anni mmmmcclxxxviii.

JESUS UNCTUS DEI DOMINUS NOSTER vivificam doctrinam cunctis prædicabat, atque ea quæ nominatim scripta sunt prodigia patrabat.

	31	16	16	5	32
	32	17	17	6	33
	33	18	18	7	34
203	34	19	19	8	35

JESUS UNCTUS DEI DOMINUS NOSTER discipulis suis regni cælorum mysterium aperiebat, eisdemque inperabat prædicationem apud ethnicos, ut hi nimirum ad omnium Deum converterentur.

JESUS UNCTUS DEI DOMINUS NOSTER juxta prophetias de eo scriptas accessit ad passionem anno Tiberii imperantis decimo nono. Sane eodem hoc tempore in aliis quoque Græcorum monumentis sic ad verbum narratum comperimus: « Solem nempe defecisse, Bithyniam terræ motu concussam, Nicææque potiore partem solo æquatam. » Atque hæc adamussim iis consonant que in Vivifici nostri passione acciderunt. Phlegon etiam, qui olympiades jam inde ab ærum primordiis persecutus est, tertio decimo libro disertè ita scribit: « Quarto nimirum anno ducentesimas tertie olympiadis magnum solis fuisse defectum, qualem nemo ante animadverterat: septimaque diei hora tantam noctem ingruisse, ut sidera cælo micarent: ingenti terræ motu Bithyniam agitatam, majoremque Nicææ partem dejectam. » Hæc tradit laudatus vir. Atque hoc sane magnum indicium est ejus anni quo Vivificus noster cruciatus est, quia nimirum et Joannes testimonio suo in Evangelio confirmat, post quintum decimum Tiberii annum trietericam prædicationem Christi fuisse. Haud procul eo tempore narrat etiam Josephus, per dies Pentecostes stridorem quosdam motumque primo circa sacerdotes esse excitatum, mox subitam vocem e penetralibus templi in hæc verba erupisse: « Digrediamur hinc, digrediamur. » Idem insuper scribit Josephus, Pilatum præsidem sub id tempus noctu imaginem Cæsaris in templo contra vetitum colloendam curasse: quæ res magni tumultus seditionisque Judæorum causa fuit. Hinc autem summorum vis malorum Judæam gentem corripuit.